

Хургъдиг хашад хадгълдж, асрдж, өсклгън

КПСС-н Централън Комитет болн СССР-н Министрмудин Совет хон мал цаарандьн өсклгън болн ноос гаргългъ икдүүлгън туск өвраннь бичгтән—зургъадгч тавн джилд орн-нутгт хон малин тоог болн ноос гаргългъи хойр холван икдүлх тор колхозмудин болн совхозмудин күч-көлсчирин бмн тавсмн.

Эн тбриг диилвртэгъар күцэхин төлө хөд хусрдгла бата ноолда кедж, хө, нег улу хөнә төлиг бүриднь хадгълх кергтә. Хашад хадгълдж хургъд асрдж өсклгън ик гидг сән ашта эв болджахиг турун нуурин хөбчнрин дамшлт узул-смн.

Нилх хургъдиг экинъ дахулдж хәрүлхлә, хургъд киитгд даарад, бас теду мет, чингтә шавр идәд, гемтәд чигн бәәх-мн, тегәд терүнәс көлтә нилх хургъд гарутдмн. Хашад бәрдж өсклхлә, нилх хургъд даарснас болн шавр идснәс көлтә гемтхш.

Хашад хургъд бәрдж өсклгън иигдж кегднә: хургълсн хөбдиг 15—20 хонгин туршарт хургъд угагъяр гаргълж идүлгднә, хөбдиг брун 8 часла хургъдинь көкүлчкәд, идгт гаргъднә. Тиигхләрин 2-3 сакмансин хөбдиг негдүлдж болхмн. Хургъдинь болхла хашад удләгднә, киитг-бората бдрмүдт тедниг хашад, бәәдг оцарксар бәрнә.

2-3 час хәрүлчкәд, хөбдиг хәрү авч ирдж, хургъдинь көкүлнә. Хургъта хөбдиг 13 час күртл бәрчкәд 13 часас авн 16 час күртл дакад гаргълж идүлнә. Сөбдн хургъд экләрн хамдан хонцкана.

Усн тату хөбдин хургъдиг, бас теду мет, бнчн хургъдиг ик үстә хөбдт көкүлнә. Одртн хургъта хөбдт сән өвс болн гуйр-буудя эрки биш өгх кергтә. Хургъта хөд хәрүлхин төлө турун болдж шарлджн, гашун болн шалу өвстә газр олзлх кергтә.

Хашад хургъд бәрдж асрхла, хургълсн хөбдиг холд бәәх, сән идгтә газрт гаргълж идүлдж болхмн, тегәд хөбдин уснь икднә. Экин элвг усн нилх хургъдт ямаран чиртәгъинь келәд тус уга. Усн—

өднә ганчн теджәлнь болджа-на.

Дакад хургъдиг хашад бәрдж асрхла, сакманмуд багъяр керглгднә, нилх хургъдиг турун 21 хонгин туршарт хөбчнр бийснь хәләдж асрчхана. Хашад 2-3 сакман хургъд негдүлдж болхмн, бөлв негдүлхәсн урд хөбдн чикиг ширәр темдглх кергт тингдж темдглхлә, эдниг оцарксар орулхд амр болна.

Хургъдиг хашад бәрдж асрхин төлө—кеелтә 700 хөбнә отарт хөд хургълулхин төлө 70 оцаркта, хургъта неджәд хөд орулхин төлө—50 оцаркта бәәх кергтә. Дакад сакмансин төлө 20 оцарк кергтә. Гарад 10—15 хонснась авн хургъдиг экинъ дахулдж хәрүләд, газрин идгт болн гуйр-буудя идгт даскднә. Сар болтнн хургъдт өдл болгън 50 грамм (гуйрин кел болн арва) гуйр-буудян омш эрк биш өгчәх кергтә. Сар болсна хөбн хургълт гуйр-буудя өглгъи хойр холван икдүләд, өвсиг болхла, дурднн өгчәх кергтә. Минеральн теткл (давс, церд) хургъдт өглгънд сән оньган тәвджәх кергтә.

Хургъдиг хашад бәрдж, асрдж өсклгъи чикәр, сәәнәр кехлә, хөбнә төл хадгъллгънд, эрул-менд, чангъ-чинрг хургъд өсклгънд сән гидг күцвр күцдж болхмн.

О. КАСИМЦЕВА,

Таньгъчин селәнә эдл-ахун управленә ах зоотехник.